

Особено мнение на съдия Соня Янкулова по к.д. №6/2024 г.:

За да приеме искането за установяване на противоконституционност на §1 ЗИДСК за недопустимо Съдът се основа на мотивите и на точка 3 от диспозитива на Тълкувателно решение №3/2020 г. по к.д. №5/2019 г. – липсата на възстановително действие на обявен за противоконституционен закон, който отменя действащ закон, без да дава нова правна уредба на същите обществени отношения, предмет на регулиране от отменения закон, което според Съда предпоставя и невъзможност запитващият съд да реши висящото пред него дело в съответствие с постановеното от Конституционния съд решение. Тълкуването, установено в точка 3 на Тълкувателно решение №3/2020 г., Конституционният съд дава в отговор на поставен пред него въпрос „При какви условия се проявява възстановителното действие на решение на Конституционния съд, с което се обявява за противоконституционен закон, изменящ или отменящ действащ?“, породен от приложимостта на установеното с Тълкувателно решение №22/1995 г. по к.д. №25/1995 г., че „Когато Конституционният съд обяви за противоконституционен закон, с който се отменя или изменя действащ закон, последният възстановява действието си в редакцията преди отмяната или изменението от влизане в сила на решението на съда“.

Считам, че даденото в точка 3 на Тълкувателно решение №3/2020 г. тълкуване следва да се прилага при отчитане на различията между една нормоизменяща и една нормоотменяща разпоредба (при уточнението за спецификата на нормоизменящата разпоредба, която съдържа и нормоотменяща, и нормосъздаваща част) и при отчитане на даденото в точка 2 на същото тълкувателно решение тълкуване за действието на решението на Конституционния съд по отношение на правоотношения, предмет на висящи съдебни производства.

Според мен, тълкуването в точка 3 на тълкувателното решение не отчита факта, че при нормоотменящата разпоредба, която само отменя

законова разпоредба, без да създава експлицитно нова позитивно установена правна уредба, неприлагането на установената противоконституционна разпоредба, каквото е конституционното изискване на чл. 151, ал. 2, изр. 3, би могло да се осъществи единствено чрез прилагане на отменената разпоредба. При една нормоотменяща разпоредба, каквато е разпоредбата на §1 ЗИДСК, конституционното изискване за нейното неприлагане, при установена противоконституционност, не би могло да се осъществи по начин идентичен с начина при установена противоконституционност на една нормоизменяща разпоредба, защото просто няма какво да „не се прилага“. Именно липсата на позитивно установена приложима правна уредба (нейната отмяна) е това, което е противоконституционно и това налага неприлагането на тази противоконституционна отмяна да бъде осигурено чрез прилагане на отменената разпоредба. Противното би значело да се изключи приложимостта на чл. 151, ал. 2, изр. 3 от Конституцията към обявените за противоконституционни отменителни разпоредби (както сочи в особеното си мнение към точка 3 на Тълкувателно решение №3/2020 г. съдия Георги Ангелов). Разпоредбата на чл. 151, ал. 2, изр. 3 от Конституцията изисква да не се прилага противоконституционната разпоредба, без да урежда в какво точно следва да се изрази това неприлагане – дали в преустановяване на правното действие на нормоизменящия противоконституционен закон или в прилагане на отменения закон от противоконституционния отменящ закон. Конституционното изискване е да не се прилага противоконституционната уредба.

Наред с даденото в точка 3 на Тълкувателно решение №3/2020 г. тълкуване Конституционният съд, в точка 2 на същото тълкувателно решение, изрично сочи, че „По отношение на заварените от решението на Конституционния съд неприключили правоотношения и правоотношения, предмет на висящи съдебни производства, противоконституционният закон не се прилага. Народното събрание урежда правните последици от

прилагането на обявения за противоконституционен закон“. Това разбиране Конституционният съд извежда като приема, че „решението на Конституционния съд действа занапред, като „отнема“ регулативната способност на обявената за противоконституционна уредба и така въздейства върху правния резултат“. Съдът нито в мотивите, нито в диспозитива по точка 2 на решението установява изключение от приетото неприлагане на противоконституционния отменителен закон поради различно съдържание на конституционното понятие „не се прилага“ по отношение на обявения за противоконституционен отменителен и на обявения за противоконституционен изменителен закон, а приема, че „Конституцията очевидно цели да осуети решаването на висящото дело съобразно един твърдян противоконституционен, порочен закон и затова постановява то да бъде спряно, за да се изчака произнасянето на Конституционния съд“, както и че „Прилагането на обявеният за противоконституционен закон към висящо производство е в противоречие с принципа на върховенството на Конституцията и нарушава забраната на чл. 5, ал. 1 – никой закон не може да противоречи на Конституцията, ако противоречи той не е част от правната система, а следователно не е приложимо право – което единствено има значение за решаването на правни спорове“. Съдът приема също в мотивите на решението по точка 2, че „правната сигурност не се отнася до релативна стабилност на правния ред, основана на законност, а е сигурност, основана единствено на валиден закон“.

Така установеното в точка 2 и 3 на Тълкувателно решение №3/2020 г. и обосноваването на постановеното определение за недопустимост на искането, с което Съдът е сезиран, само с установеното в точка 3, считам, че лишава от възможност Конституционния съд в хипотеза като тази по настоящото дело, когато е сезиран от субект по чл. 150, ал. 2, да извърши контрол за конституционносъобразност на отменителен закон, чрез който не се създава експлицитно нова правна уредба, защото никога няма да е

изпълнено изискването отговорът на искането „да има ефект за разрешаването на правния спор, по повод на който е сезиран Конституционния съд“ с оглед на приетата липса на „възстановителен ефект“. Това обаче, както приема в мотивите по точка 2 на тълкувателното решение Конституционният съд, би могло да доведе до обвързване на сезирация съд „да разреши спора съобразно обявения за противоконституционен материален закон“, което „би означавало да се отрече принципът на върховенството на Конституцията, принципът на правовата държава, принципът на непосредственото действие на конституционните разпоредби“.

По изложеното считам, че Съдът трябваше да допусне за разглеждане по съществото искането на сезирация съд. Какъв би бил резултатът от произнасянето по същество не е релевантно за допустимостта на искането.

Считам също така, че мотивите на Съда относно нормотворческата свобода на законодателя по смисъла на чл. 46, ал. 3 от Конституцията са мотиви, относими към произнасянето на Съда по съществото на спора, защото обосновават съответствието на отмяната на разпоредбите на чл. 6, ал. 2, 3 и 4 СК с Конституцията. В хипотезата на чл. 46, ал. 3 от Конституцията нормативната делегация и нормотворческа свобода на законодателя не изключва преценка за съответствие с конституционните ценности, принципи и права, между които са и легитимните правни очаквания като елемент на принципа на правовата държава. Доколко в конкретния случай това е постигнато е, според мен, въпрос по съществото на спора. Считам също, че мотивите на Съда, свързани с преценката за осъществяване на твърдяното нарушение на чл. 88, ал. 1 от Конституцията са мотиви, относими за преценката по съществото на спора и нямат отношение към въпроса за допустимостта на искането.

По изложеното подписвам определението с особено мнение.

Съдия ~~Сбня~~ Янкулова